

Наум М. Я.,

студент 6 курсу, 1 групи, Інституту прокуратури та кримінальної юстиції Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ДО ПИТАННЯ ПРО СПЕЦІАЛЬНО-КРИМІНОЛОГІЧНЕ ПОПЕРЕДЖЕННЯ СЕКСУАЛЬНИХ ЗЛОЧИНІВ, СКОЄНИХ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ

Ключові слова: сексуальне насильство, неповнолітні, спеціально-кримінологічне попередження.

Анотація. У тезах запропоновані заходи щодо вдосконалення спеціально-кримінологічного попередження злочинів, скоєних на сексуальному ґрунті щодо неповнолітніх.

Ключевые слова: сексуальное насилие, несовершеннолетние, специально-криминологическое предупреждение.

Аннотация. В тезисах предложены меры по совершенствованию специально-криминологического предупреждения преступлений, совершаемых на сексуальной почве в отношении несовершеннолетних.

Keywords: sexual violence, minors, special criminological warning.

Summary. In theses proposes measures to improve the special criminological prevention of crimes committed on sexual grounds against minors.

Сексуальні зазіхання на статеву недоторканість і статеву свободу неповнолітніх сьогодні є однією з гострих проблем українського суспільства. Малолітні і неповнолітні особи легко втягуються дорослими в статеві взаємини, оскільки в повній мірі не усвідомлюють наслідків здійснюваних з ними дій, тим самим стаючи незахищеними жертвами сексуальних злочинів. В результаті такі сексуальні зазіхання на неповнолітніх чинять негативний вплив на їх нормальний фізичний і психічний розвиток, приводячи до деформованого сприйняття духовно-моральних життєвих цінностей, що вкрай негативно впливає на подальше життя. Динаміка злочинності на протязі останніх років характеризується хвилеподібними коливаннями, які чітко показують виражену тенденцію до зростання злочинності на території нашої держави. Висока складність соціальних систем є безумовною ознакою нелінійності законів залежності станів таких систем від певних зовнішніх та внутрішніх факторів [3].

В останні роки спостерігається значне зростання злочинів стосовно неповнолітніх, скоєних на статевому і сексуальному ґрунті. Тому, створення та реалізація заходів щодо попередження та припинення ненасильницького і насильницького залучення дітей і підлітків в сексуальну індустрію, недопущення девіантної сексуальної поведінки підростаючого покоління та сексуального насильства по відношенню до дітей як норми, планування і реалізація комплексу заходів, спрямованих на надання допомоги постраждалим від фізичного, психічного і сексуального насильства та сексуальної експлуатації, а також надання допомоги в реабілітації злочинців з девіантною сексуальною поведінкою, схильних до сексуального насильства в будь-яких його формах, має стати основною метою спеціально-кримінологічного попередження названих злочинів. Разом з тим, слід зауважити, що суб'єктами спеціально-кримінологічного попередження і припинення сексуальних злочинів, крім правоохоронних органів, є і інші спеціалізовані суб'єкти, до яких можна віднести органи охорони здоров'я, освіти, опіки.

Із розвитком новітніх технологій в інтернеті поширюється різного роду діяльність, особливого розвитку зазнала кіберзлочинність, яка активно процвітає. За сферою злочинних проявів особливе місце посідають злочини у сферах захисту інформації, використання комп'ютерів, систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку [4, с. 17].

Постіндустріальна стадія розвитку людства вимагає переосмислення й уточнення багатьох положень кримінологічної теорії, перегляду традиційних підходів до боротьби зі злочинністю. На сучасному етапі кримінологія проходить етап формування нової парадигми, зміни наукового світогляду, генерування ідей та упродовження інновацій [5, 169]. Вважаю, що починати слід з виявлення дітей, які зазнали сексуального насильства або знаходяться в середовищі, в якій сукупність соціальних факторів може його спровокувати. З огляду на це, необхідною є методична розробка і поширення серед осіб, що займаються вихованням дітей, рекомендацій або спеціалізованих пам'яток про те, як уберегти дітей від сексуального насильства.

Ще одним з важливих напрямків профілактики сексуальних злочинів є завчасне отримання інформації про можливі факти вчинення відносно дитини сексуальних посягань, оскільки такого роду насильство, пережите в дитинстві - це незгладима психологічна травма, болісне переживання, яке може спричинити за собою психічні відхилення. І в цьому випадку вкрай необхідно негайно проводити психологічний супровід постраждалих дітей [1, с. 49].

Крім того, важливим є й те, що психокорекційний супровід має здійснюватися і з усіма членами сім'ї неповнолітнього, котрий пережив насильство.

При проведенні психотерапевтичних заходів особливу увагу психологам необхідно звернути на профілактичну роботу з неповнолітніми, в сім'ях яких відзначалися інцестні взаємини, в зв'язку з тим, що з часом є велика ймовірність наслідування таких сексуальних відносин з неповнолітніми родичами як сталої норми [2, с. 188].

Дуже значущою в аналізованому напрямку є оперативно-розшукова і профілактична діяльність органів поліції, спрямована на: отримання інформації та виявлення фактів про сексуальні злочини,

скоєні щодо неповнолітніх; виявлення та припинення діяльності організованих злочинних груп і осіб, які промишляють сексуальною експлуатацією неповнолітніх як в особистих, так і в корисливих цілях; визволення постраждалих дітей, які використовуються з метою сексуальної експлуатації, їх процесуальний та психологічний супровід; направлення постраждалих неповнолітніх в соціальні та медичні установи, реабілітаційні центри для надання допомоги; ведення роз'яснювальної роботи серед всіх верств населення.

Також, враховуючи те, що попередження сексуальних злочинів відносно неповнолітніх є завданням не тільки правоохоронних органів, а й інших суб'єктів державних і громадських структур, вважаю за необхідне створення єдиного центру по взаємодії суб'єктів попередження названих злочинів. Саме при такій міжвідомчій взаємодії можливо досягти значного зниження рівня сексуальних злочинів, в тому числі щодо неповнолітніх.

Слід, однак, зауважити, що зниження рівня сексуальної злочинності - процес досить тривалий, і відчутний результат може бути досягнутий тільки за умови цілеспрямованого комплексного систематичного підходу до вирішення проблем не тільки насильницької сексуальної злочинності, а й з насильством як таким.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Голина В. В. Кримінологическая профилактика, предотвращение и пресечение преступлений. Киев : УМК ВО, 1989. 72 с.
2. Кулик К. Д. Спеціально-кримінологічне запобігання розбещенню неповнолітніх в Україні. Питання кримінального права, кримінології та кримінально-виконавчого права. 2017. № 3. С. 187-193.
3. Robotization of manufacturing process: economic and social problems and legal ways of their solution / O. E. Kostyuchenko, T. V. Kolesnik, Z. V. Bilous, O. V. Tavolzhanskyi // Financial and credit activity: problems of theory and practice. – 2019. – Vol. 3, is. 30. – P. 454–462.
4. Головкін Б. М. Види злочинності // Журнал Східноєвропейського права. 2015. № 18. С. 14-21. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2015/08/golovkin_18.pdf

5. Головкін Б.М. Теперішнє і майбутнє кримінології //Проблеми законності. Харків : Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. 2020. № 149. С. 168- 184. URL: <http://plaw.nlu.edu.ua/article/view/200724/205532>

6. Віктимологія : навч. посіб. / В. В. Голина, Б. М. Головкін, М. Ю. Валуйська та ін. ; за ред. В. В. Голіни і Б. М. Головкіна. – Харків : Право, 2017. – 308 с. URL: http://criminology.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/posib_viktimologiya-2017_finaln.pdf

Науковий керівник: к.ю.н., доц. А.В. Товолжанський